

Морозова Наталія Анатоліївна,
вчитель англійської мови,
КЗ «Вінницький ліцей №30 ім. Т. Шевченка»

Інструменти формувального оцінювання на уроках англійської мови в початковій школі

З приходом НУШ до стін наших шкіл постає питання використання формувального оцінювання та заміни традиційних оцінок за певне виконане завдання. Метою формувального оцінювання є посилення мотивації здобувачів освіти.

Формувальне оцінювання – це педагогічна технологія, заснована на зворотньому зв'язку від учителя, на самооцінюванні учнів, коли школяр сам визначає, що саме потрібно зробити в майбутньому для покращення своїх результатів. Формувальне оцінювання – це тривалий процес, який відбувається не наприкінці вивчення певної теми, а протягом її опанування.

Яким чином можна здійснювати формувальне оцінювання на уроках іноземної мови? Інструментів існує безліч, обирати можна спираючись на вікові та психологічні особливості здобувачів освіти.

Пропонуємо розглянути 33 ідеї для формувального оцінювання у початковій школі.

1. **Вибір найскладнішого матеріалу.** Це може бути складний незрозумілий матеріал з попереднього уроку або ж усієї теми. Учні, працюючи в групах, визначають певні прогалини в знаннях, разом з однокласниками та вчителем визначають, як їх позбутися.

2. **Склади речення-підсумок.** Учні коротко, одним реченням, описують тему, яку вивчають. Інші однокласники оцінюють написане. Таким чином відбувається само-та взаємооцінювання.
3. **Світлофор.** Давно відома практика, коли діти відповідним кольором дають учителю зворотній зв'язок щодо розуміння матеріалу. Зелений – усе зрозуміло, жовтий – потребує допомоги, червоний – не впорався або не розуміє. Можливо практикувати показ карток або ж зазначення зворотного зв'язку на сторінках зошита. Таким чином поступ учня буде бачити лише учитель.
4. **Використання смайликів** – з різними емоціями – інший різновид попередньої практики.
5. **Показати лайк (палець догори),** якщо учневі все зрозуміло, тримати кулак з відведеним в сторону великим пальцем паралельно підлозі, якщо не повністю зрозуміло і дизлайк, якщо учень матеріал не розуміє.
6. **Виконання тестових завдань на початку вивчення теми чи уроку.** Учні фронтально виконують тест з чотирма варіантами відповідей (А, В, С, D), вчитель бачить недопрацювання з певних питань та одразу під час уроку приділяє саме їм більше часу.
7. **Складання додаткових питань з теми, що вивчається.** Таким чином учні розвивають критичне мислення. Також у вчителя є можливість зрозуміти, чи в повному обсязі опанований матеріал і наскільки уважно його сприймав учень.
8. **Опитування-хвилинка.** Протягом однієї хвилини учні записують на аркуші паперу найцікавіше, найнеобхідніше і непотрібне, що вони дізналися (на їхню думку) на уроці.
9. **Проводити уроки-«навпаки»,** коли учні стають вчителями усього класу, групи чи мікрогрупи. Ця практика дозволяє вчителю побачити прогрес учнів, розвиває лідерські та ораторські здібності школярів.
10. **Просити учнів підготувати перелік запитань для перевірки наприкінці теми, що вивчається.** Вправа дає змогу учням використовувати набуті знання та навички на практиці.

Розділ II. Інноватика. Практика. Досвід.

11. **Короткочасні та довгострокові цілі.** На початку вивчення певної теми доречно розписати дві групи цілей. Що прагнуть вивчити на одному уроці (тижні), чого хочуть досягнути наприкінці теми (семестру). Ця практика навчає ставити мету, працювати над її досягненням. Доречним буде періодичне звертання до цих цілей та визначення прогресу, у вигляді самооцінювання та спільно з вчителем.
12. **Зворотній зв'язок за допомогою маркерної дошки.** Учні пишуть свої відповіді на маленькій дошці водним маркером, демонструють учителю, стирають, продовжують далі. Сам процес роботи на дошці, а не на сторінках зошита, можливість охопити одночасно усіх учнів класу, побачити фідбек – дозволяє вчителю промоніторити усіх учнів, проаналізувати помилки, спростити подачу матеріалу.
13. **Знайди та прокоментуй свою найкращу роботу.** Учні повинні критично оцінити свою (на їхню думку) найкращу роботи з предмету, пояснити чому вони так вважають.
14. **Мовчазний моніторинг поступу учнів під час виконання ними індивідуальної чи групової роботи.** Вчитель, проходячи по класу, бачить і чує, яких помилок припускаються учні, одразу планує шляхи виправлення ситуації.
15. **«Зворотнє» опитування.** Учитель шляхом випадкового вибору обирає учнів (заламіновані картки з іменами, порядковим номером у журналі), які будуть працювати біля дошки. Усі інші учні класу з місць можуть лише ставити питання цим учням, адже їм не дозволено давати відповіді на питання. Таким чином, залученими до уроку є всі учні.
16. **Використання стікерів.** Учні пишуть на стікерах що нового дізналися, над чим ще треба попрацювати, що ще хочуть дізнатися. Відповіді є анонімними, дозволяють учителю побачити загальну картину опанування певної теми.
17. **Самооцінювання.** Мова йде про самооцінювання поступу у навчанні, а не виставлення собі певного балу за роботу. Для цього

вчитель підбирає правильні питання та вчить учнів давати на них відповіді та бачити свій прогрес. Наприклад, Як ти себе почував на початку вивчення теми? Над чим ти багато думав, що було складно? З яких питань потрібна допомога? Що нового ти дізнався про...?

18. **Питання першого уроку теми.** Учні пишуть три речення про те, що вже знають, що хотіли б дізнатися, що вже вивчили на цьому першому уроці.
19. **Вправа «Розкажи сусіду».** Протягом хвилини після оголошення проблемного питання чи теми уроку учні розповідають сусіду по парті, що вони знають. Це дає змогу висловити свої думки. Вчитель в цей час моніторить процес та усвідомлює обсяг подальшої своєї роботи.
20. **Питання підсумкового уроку теми.** Учні пишуть чотири речення про те, чого навчилися, над чим ще попрацювати, про те, що ще хотіли б дізнатися з цієї теми, що було легко/складно.
21. **Проведення моніторингу прогресу учнів не наприкінці, а у середині вивчення теми.** Таким чином вчитель може встигнути переглянути обсяг на кількість нового матеріалу, виправити недоліки у здобутті знань. Якщо ж ми робимо це на останньому уроці – часу зазвичай вистачає лише на аналіз зроблених у діагностувальній роботі помилок.
22. **Можливість ставити питання.** Учням важливо не боятися ставити питання та відповідати на них. Доречним буде розмістити скриньку для питань, до якої можна складати питання від учнів за темою, а потім випадковим чином витягати декілька із них та давати відповіді.
23. **Можливість отримати коментар від учителя.** Тобто планувати роботу таким чином, щоб у певній таблиці у робочому зошиті чи портфоліо учня записувати висновки, пропозиції та побажання щодо прогресу учня. При цьому не ставлячи балів чи визначаючи рівень. Якщо запровадити системність у коментуванні поступу учня, можна побачити його прогрес/регрес, що допоможе робити висновки. Якщо обирати роботу з коментарями – потрібно виділяти час під час

Розділ II. Інноватика. Практика. Досвід.

- уроків для того, щоб учні побачили коментарі, виправили свої роботи, поспілкувалися з учителем у разі потреби, визначили своє просування у вивченні певного матеріалу.
24. **Давати учням час.** Мисленнєві процеси у всіх учнів відбуваються по-різному, тому їм потрібен час на підготовку. Це може бути кілька секунд чи хвилин після того, як вчитель поставив питання, щоб дати «зібратися з думками». Або ж для учнів з повільнішими психічними процесами, попередити їх за кілька хвилин чи на початку уроку про те, що від них очікують активної роботи сьогодні на уроці. Також варто попросити під час групової чи парної роботи спочатку поміркувати з певного питання самостійно, потім обговорити це в парі, записати свої думки – лише після цього оголосити відповідь на клас.
  25. **Ставити учням питання закритого та відкритого типу.** Кожному досить легко відповісти «Так» чи «Ні» на питання закритого типу (Чи ходив ти до парку в неділю?). Але доречніше ставити відкрите питання (Що ти робив у неділю? Де ти був у неділю?), що сприятиме розвитку креативного та логічного мислення, зв'язного мовлення.
  26. **Надавати зразки.** Якщо перед очима є зразок виконання роботи, учень розуміє, за якими критеріями він має працювати. До того ж, можна попросити самих учнів спробувати оцінити роботи, надані у зразках та виявити, яка робота відповідає вимогам, а яка – ні. Така діяльність допомагає зрозуміти необхідність дотримання вимог до певної діяльності.
  27. **Давати учням можливість оцінювати роботи, проекти.** Це можуть бути їхні власні доробки або ж вони можуть працювати в парі чи групі. Учні глибше розуміють суть оцінювання та необхідність дотримання правил.
  28. **Повторення вивченого у групах чи індивідуально.** Ця діяльність допомагає вчителю побачити, наскільки якісно проходить здобуття знань та побудувати подальшу траєкторію навчання.

29. **Виконання тестових завдань у групах або перевірка виконаних іншими завдань у групах.** Учні вчаться співпрацювати та приходити до спільної думки, обгрунтовувати свою позицію.
30. **Під час взаємооцінювання наголошувати, що потрібно знайти два (принаймні два) позитивних моменти у відповіді однокласника, а потім додати побажання.** Така вправа допоможе розвинути емоційний інтелект.
31. **«Метод сендвіча»** під час взаємооцінювання. Спочатку надаємо позитивний коментар, потім (як начинку сендвіча) – конструктивна критика чи шляхи виправлення певної роботи, і наприкінці – знову позитивний коментар.
32. **Учні працюють в групах стосовно взаємооцінювання та надають зворотній зв'язок саме від групи.** Така діяльність спрощує роботу вчителя та скорочує витрачений час.
33. **Залучати до відповідей усіх учнів.** Якщо відповідає один, інші у більшості випадків не слухають або не уважні. Для кращого засвоєння доречно попросити доповнити відповідь однокласника або ж висловити власну думку щодо відповіді.

Формувальне оцінювання – це про покращення якості викладання та підвищення ефективності освітнього процесу. З його допомогою ми можемо оцінити не лише академічні результати, а й дослідити індивідуальні особливості дітей.

Джерела

 Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: ухвалено рішенням колегії МОН України 27.10.2016 р. Урядовий портал: єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. Київ, 2016. URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/>

Розділ II. Інноватика. Практика. Досвід.

app/media/reforms/ukrainskashkolacom-pressed.pdf
(дата звернення: 08.04.2020).

- 📖 Нова українська школа: poradnik dla vchytel'ya / za zag. red. N. M. Bibik. Kyiv: Litera LTD, 2018. 160 s.
- 📖 Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі [Електронний ресурс]: наказ М-ва освіти і науки України від 20.08.2018 р. № 924. МОН України: [офіц.сайт]. Київ, 2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/924.pdf>
- 📖 <http://community.tes.co.uk/forums/t/300200.aspx>
- 📖 <http://www.schoolhistory.co.uk/forum/lofiversion/index.php/t7669.html>
- 📖 www.harford.edu/irc/assessment/FormativeAssessmentActivities.doc
- 📖 Paul Black, Christine Harrison, Clara Lee, Bethan Marshall and Dylan William, Assessment for Learning, (Open University Press, Maidenhead, 2003)
- 📖 Assessment Reform Group, Testing, Motivation and Learning, (The Assessment Reform Group, Cambridge, 2002)
- 📖 Assessment Reform Group, Assessment for Learning, (The Assessment Reform Group, Cambridge, 1999)